

הקשיבו יש לנו מה לומר

גם בלי זקן

עליזה לביא

ידיעות אחרונות 8/3

כל עיתונאי מתחיל יודע, כי יש אנשים שקל מאוד להוציא מהם כותרות. אלו הם אנשים חדי לשון, שניתן לסמוך עליהם שיאמרו משהו פרובוקטיבי, ובגלל שעשו זאת פעמים רבות בעבר – שמותיהם מוקרים ומוקרים. אך האם תמיד הדרך הקצרה והקלה הזאת, היא גם הדרך הנכונה?

אין ענייננו כאן בשיעור בעיתונות, אלא בסוגיה הראויה לדין לרגל יום האישה הבינלאומי: האם קולה של היהדות בישראל צריך תמיד להיות קול גברי וקיצוני? האם אין מקום גם לקול נשי ומתון? זה נכון לגבי סוגיות אקטואליות כמו מכתב הרבנים האומלל למשה קצב, וזה נכון גם לגבי סוגיות קיומיות כמו מחדל הגיור.

בשנים האחרונות קם בישראל דור של נשים דתיות ודעתניות, מסורתיות ומשכילות – וכל אלו דרים אצלן בכפיפה אחת. הציונות הדתית, המקורית והמתונה, הוציאה ומוציאה מקרבה מאות ואלפי נשים המגיעות לצמרת האקדמיה והמשפט, החברה והמדע, החינוך והמחקר. ובכל זאת, במרחב הציבורי נשמע לרוב את הקול הגברי של הרבנים והמורים.

מדוע זה כך? מדוע למעט מקרים בודדים, לא נפרצת תקרת הזכוכית התקשורתית? מדוע הציבור סבור שהשיח היהודי-ישראלי מיוצג רק בידי גברים ולא גם בידי נשים?

חלק מהתשובה נעוץ בנו עצמנו. כשומרות מצוות ומסורת, אולי קשה לחלק מאיתנו – לחרוג מהתבנית הרגילה, או ממסגרת חלוקת הזמן של בית-משפחה-עבודה-קהילה. ואולי בתת-ההכרה, יש המאמינות שראוי להשמיע קול בתוך המסגרות ולא מחוצה להן. לכן, השינוי צריך להתחיל אצלנו: בהכרה שיש מה לומר, שיש דברים חשובים לומר, שיש ידע וחכמה לחלוק, והכי חשוב – במודעות לכך שמה שיש לומר, יכול וראוי להשפיע – אך יש לומר אותו בקול.

את החלק המשלים לתשובה יש לחפש בעולם התקשורת, שהוא ברובו המכריע מביט על הדת ועל הדתיים במשקפיים סטריאוטיפיים. לפי התפיסה הזאת, את הדת מייצגים הרבנים וראשי הישיבות, הדיינים והמורים בעלי הסטטוס והתפקיד – ואין בלתם. חוסר ההכרה עם עולם הדת והמסורת התוסס, עם ההתחדשות שמובילות נשים מביא לכך שהתקשורת פשוט אינה מכירה את אותן נשים עליהן דיברתי, ואינה מודעת לקולות נוספים ופחות שגרתיים.

הקיצוניות עושה כותרות הרבה יותר טובות מאשר המתונות; אסון מוכר הרבה יותר עיתונים מאשר הצלחה; וציטוט של רבנים קיצוניים מבטיח הרבה יותר התייחסות מתמשכת מאשר אמירות שקולות ומתונות. הרייטינג הוא המלך. אבל לתקשורת יש אחריות שמעבר לעוד כמה אחוזי תפוצה או חשיפה. היא צריכה לשקף נאמנה את החברה שבתוכה היא פועלת ולתת ביטוי למגוון הדעות והקולות שבה. כך בכל נושא, וכך גם בסיקור חיי הדת ויחסי דת ומדינה. כל עוד תדבק התקשורת בקו הקל של מתן במה לדעות הקיצוניות המגיעות אליה גם באמצעות דוברים ויחצ"נים – היא תחטא לתפקידה הציבורי (וגם

תרוויח ביושר את חוסר האמון בה מצד קהלים הולכים וגדלים). גונו את
הקולות אולי זה יהיה בתחילה פחות רייטינגי, אבל לבטח הרבה יותר נכון.